

35 χρόνια LEADER στη Λέσβο 1991-2026

«...Οι Ομάδες Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) θα πρέπει να είναι σε θέση να εντοπίζουν ολοκληρωμένες και καινοτόμες τοπικές λύσεις για τα τοπικά προβλήματα και να μπορούν να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά...». Αυτά τα λόγια ειπώθηκαν, το Μάρτιο του 1991 στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, όταν ψηφίστηκε ο πρώτος κανονισμός για την κοινοτική πρωτοβουλία LEADER.

LEADER. Μια λέξη που μάλλον στοιχειώνει τον ύπνο μας αλλά ταυτόχρονα εμπνέει και τα όνειρά μας.

Η δύναμη της φαντασίας

Ο Benedict Anderson γράφει ότι: «**Οι κοινότητες πρέπει να διακρίνονται, από το ύφος με το οποίο φαντάζονται**», κάτι που είμαι σίγουρος ότι όλοι έχουμε βιώσει ως ένα σημαντικό δόγμα, αλλά και ως μεγάλη πρόκληση του LEADER, που συχνά ξεκινάει από τη δική μας ικανότητα να φανταζόμαστε.

Ο Αϊνστάιν είπε ότι «**η φαντασία είναι πιο σημαντική από τη γνώση**», επειδή μας επιτρέπει να ξεφύγουμε από το προβλέψιμο. «Η λογική μπορεί να σας πάει από το Α στο Β», γράφει ο Αϊνστάιν, «**η φαντασία θα σας πάει παντού**».

Οι τοπικές κοινότητες, για να υπερβούν το δικό τους μυωπικό όραμα για το μέλλον, πρέπει να φανταστούν και να επανεφεύρουν τον εαυτό τους. Κατά την άποψή μου, μόνο το LEADER είναι σε θέση να το κάνει αυτό αποτελεσματικά. Και το κάνει, δημιουργώντας συνοχή, εμπνέοντας τη φαντασία και εξομαλύνοντας τις συγκρούσεις σκοπιμοτήτων.

Ομάδες Τοπικής Δράσης & κοινωνικό κεφάλαιο

Οι ΟΤΔ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο οικοσύστημα της τοπικής ανάπτυξης. Είναι καταλύτες για τη λήψη αποφάσεων, εισάγουν συνεχώς σημαντικές δυναμικές και μεταβλητές, που δημιουργούν κοινωνικό κεφάλαιο. **Ενδυναμώνουν**

τις τοπικές κοινότητες, ενισχύοντας την τοπική ταυτότητα, την αίσθηση του ανήκειν, τις προσδοκίες και το όραμα για ένα καλύτερο μέλλον.

Πόσο υποβαθμισμένη είναι μια νησιωτική περιοχή με διάσπαρτο πληθυσμό σε σύγκριση με μια πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή; Πόσο εξαρτάται μια περιοχή από συγκεκριμένες οικονομικές δραστηριότητες, όπως η γεωργία, ή η αλιεία; Ποια είναι τα φυσικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά που καθορίζουν τη ζωή των ανθρώπων και δημιουργούν μια κοινή ταυτότητα; Εν ολίγοις, **σε ποιο βαθμό οι κοινότητες «φαντάζονται» τους εαυτούς τους ως κοινότητες**. Η απάντηση κατά την άποψή μου αναφέρεται στο LEADER, ως ένας τρόπος για να διεγείρει τη φαντασία της κοινότητας, να δημιουργήσει **εμπιστοσύνη** και κοινές δράσεις

LEADER & βιωσιμότητα

Η Στρατηγική LEADER στη Λέσβο, έδωσε έμφαση στην προώθηση ενός κεντρικού θέματος: «**βιώσιμη χρήση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων του**», προκειμένου να γίνουν τα νησιά μας και οι κοινότητες τής νησιωτικής υπαίθρου, ένα καλύτερο μέρος για να ζει κανείς.

Η Λέσβος, έζησε τα τελευταία 15 χρόνια πολλαπλές κρίσεις, μέσα στις ανισότητες της διπλής νησιωτικότητας της, την εθνική δημοσιονομική κρίση, το προσφυγικό-μεταναστευτικό, ως σύνορο της Ευρώπης, με τεράστιες επιπτώσεις, και έζησε επίσης, την κρίση της πανδημίας.

Ποιο είναι το μήνυμα που εισπράττουμε εμείς η ΕΤΑΛ ως ΟΤΔ, αφουγκραζόμενοι την κοινωνία, μετά από όλες αυτές τις περιπέτειες; Έχουμε προσαρμοστικότητα, ευελιξία, διορατικότητα, ικανότητες και αντοχές;

Ανθεκτικότητα, προσαρμοστικότητα, συμπερίληψη

Το LEADER απέδειξε, ότι στα χέρια ικανών ΟΤΔ, μπορεί να δημιουργήσει συνθήκες αντοχής. Το 2016, η ΕΤΑΛ Α.Ε. στην Τοπική Αναπτυξιακή της Στρατηγική, δήλωνε μεταξύ άλλων ότι «**η ανάπτυξη δεν μπορεί να είναι κατευθυνόμενη από το κέντρο, πρέπει να είναι ελεύθερη και ευπροσάρμοστη, με στόχο την ανθεκτικότητα της περιοχής και των κατοίκων της**». Σήμερα, η Ευρώπη, κάτω από το βάρος ισχυρών προκλήσεων και πιέσεων, μιλάει για το περιβόητο «**resilience**», την **ανθεκτικότητα** των περιοχών, την **αναζωογόνηση** των περιοχών την προσέλκυση νέων ανθρώπων.

Το LEADER είναι ένας τρόπος να φανταστούμε καλύτερες τοπικές κοινότητες. Κινητοποιούμε τη φαντασία με διαβούλευση κι εμπύχωση του κάθε κατοίκου

στα παραμεθόρια χωριά, στο πεδίο, στη ταβέρνα, στο καφενείο, στην επιχείρηση. **Εκεί όπου οι αγώνες της ζωής είναι σε κίνηση**, και όχι μέσα σε γραφεία και πάνω σε χαρτιά.

Αυτές οι τοπικές κοινότητες, δεν μπορούν να οικοδομηθούν αν αντιμετωπίζουν με φόβο τις προκλήσεις και αν έρχονται αντιμέτωπες με το τέρας της γραφειοκρατίας. Πρέπει να τις εμφυσήσουμε με θάρρος, αποφασιστικότητα, να εμπνεύσουμε εμπιστοσύνη. Η επίτευξη αυτών, αποτελεί την εκπλήρωση της αποστολής μας σήμερα.

Το LEADER μπορεί να θέσει τα πραγματικά διακυβεύματα μιας περιοχής, στο επίκεντρο της συζήτησης, εντός των τοπικών κοινοτήτων. Το πόσο επιτυχημένο είναι αυτό, εξαρτάται από το **βαθμό ελευθερίας που έχουν οι ΟΤΔ** και από την ωριμότητα των ενδιαφερομένων μερών. Το μονοπάτι, φυσικά είναι δύσκολο και οι δυσκολίες δεν σταματούν ποτέ. Οι παλίρροιες έρχονται και φεύγουν, αλλά το νησί μας, Η Λέσβος είναι πάντα εκεί, ως ο καμβάς πάνω στον οποίο ζωγραφίζουμε τη ζωή μας, με τη δημιουργική χρήση της φαντασίας.

Η καινοτομία περνάει από τη θεωρία στην πράξη. **Τα δίκτυα και η συνεργασία αναπτύσσονται οργανικά.** Η απόκτηση και η μεταφορά εμπειρίας, η διαρκής εκπαίδευση, η ενεργοποίηση πιο συμμετοχικών δραστηριοτήτων, η εξωστρέφεια, η επιδίωξη τοπικών στόχων, γίνονται μέρος της καθημερινής ζωής, διευκολύνοντας την ερμηνεία της πολιτικής.

Μετρήσιμα αποτελέσματα & διλήμματα

Υπάρχει πάντα το στοιχείο της αποτυχίας, του κινδύνου, αλλά η ισορροπία διατηρείται. Αναπόφευκτα στη δουλειά μας πρέπει να τεκμηριώνουμε, να παρέχουμε αποδείξεις και πρόσβαση στα αποτελέσματα. Τι συμβαίνει όταν θέλουμε όμως να μετρήσουμε την επιτυχία; **Μετράμε τη δραστηριότητα ή τον αντίκτυπο;** Η ίδια η διαδικασία έχει σημαντικό βάρος; Πώς μετράς την ικανοποίηση ενός πατέρα που βιοπορίζεται από μια μικρή επιχείρηση στο Σίγρι και κρατάει εκεί τα παιδιά του; Μετράμε την ανθρώπινη καταξίωση και περηφάνεια, την κοινωνική ευτυχία;

LEADER και καινούριες προκλήσεις

Πρέπει να εξελιχθεί το LEADER; Είναι τα χαρακτηριστικά του παρωχημένα καθώς περνάει ο καιρός σε έναν ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο; Η φιλοσοφία LEADER **απέδειξε ότι μπορεί να ανταποκριθεί** στις αλλαγές και τις προκλή-

σεις, επειδή **η αλλαγή βρίσκεται στον πυρήνα της** και η πρόκληση είναι μια καθημερινή δραστηριότητα.

Το LEADER σήμερα, στη Λέσβο, είναι ώριμο και έχει εμπεδώσει τα μαθήματα του παρελθόντος. Έχει πρωτοστατήσει σε αποτελεσματικές πολιτικές και πρακτικές. Έχει αναπτύξει αξιοπιστία, διαφάνεια, εμπιστοσύνη και αποτελεσματικότητα μέσω των διαδικασιών του. Όλοι οι εμπλεκόμενοι θα πρέπει να είναι υπερήφανοι που συνδέουν την εργασία τους με τα οράματα του LEADER της περιοχής.

Τα επόμενα χρόνια θα είναι τουλάχιστον ενδιαφέροντα. Θα προκύψουν νέες προκλήσεις, νέες απειλές αλλά και ευκαιρίες. Πρέπει να ανατρέξουμε στις απαρχές του LEADER, και να βελτιωθούμε από τα διδάγματα των εμπειριών μας. Να βοηθήσουμε την ένταξη και την κοινωνική συνοχή, να ελαχιστοποιήσουμε την απομόνωση και την περιθωριοποίηση και να γίνουμε όλο και πιο εξωστρεφείς.

Σε μια εποχή, που το βίωμά μας αφορά κυρίως τον εξωτερικό κόσμο - το κινητό μας, τον υπολογιστή μας - το LEADER, μπορεί να μας δώσει πίσω αυτόν τον πλούσιο εσωτερικό κόσμο, που συχνά απουσιάζει.

Τον εσωτερικό κόσμο μιας κοινότητας!

Και επειδή αυτό που αποδεικνύεται τώρα, **35 χρόνια μετά από την αρχή**, ήταν κάποτε μόνο φανταστικό, για μας, την Ομάδα Τοπικής Δράσης της Λέσβου, είναι το υλικό μιας φαντασίας που έγινε και συνεχίζει να γίνεται πραγματικότητα, για τις τοπικές κοινότητες και το μέλλον τους.

Γιατί το LEADER στη Λέσβο έχει το δικό του όνομα και επώνυμο, και αυτό είναι των Στελεχών του, ανθρώπων, που με πείσμα επιμένουν στο κοινό όραμα.

Αναστάσιος Μ. Περιμένης
Γενικός Διευθυντής ΕΤΑΛ Α.Ε.

Προσαρμογή κειμένου από την παρουσίαση στην Εκδήλωση:

«30 χρόνια LEADER – το παρόν και το μέλλον», που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο λειτουργίας του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου, με τη συμβολή του Ελληνικού Δικτύου LEADER και των τοπικών φορέων της Αμφίκλειας, στις 26-28 Νοεμβρίου 2021 στο Πνευματικό Πολιτιστικό Κέντρο «Παπακώστειο» στην Αμφίκλεια Φθιώτιδας.

<https://www.youtube.com/watch?v=yvgMAHPfyhE>